גידוד[א] חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין עד שיהא או כולו בגידוד או כולו במחיצה מיתיבי שתי חצירות זו למעלה מזו ועליונה גבוהה מן התחתונה עשרה טפחים או שיש בה גידוד חמשה ומחיצה חמשה מערבין שנים ואין מערבין אחד פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אמר (רב[ב]) מודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני עשרה אי הכי תחתונה תערב שנים ולא תערב אחד עליונה לא תערב לא אחד ולא שנים אמר רבה בר עולא כגון שהיתה עליונה מגופפת עד עשר אמות אי הכי אימא סיפא פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אי בעיא חד תערב אי בעיא תרי תערב אמר רבה בריה דרבא כגון שנפרצה התחתונה במלואה לעליונה אי הכי תחתונה חד תערב תרי לא תערב עליונה אי בעיא תרי תערב אי בעיא חד תערב אין הכי נמי וכי קתני פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אתחתונה [ג]דרש מרימר גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא (א) אמר ליה תני מר מידי במחיצה אמר ליה לא [א]והלכתא גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין בעי רב הושעיא דיורין הבאין בשבת מהו שיאסרו אמר רב (ב) חסדא תא שמע [ג]חצר גדולה שנפרצה לקטנה הגדולה מותרת והקטנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה אמר רבה אימר מבעוד יום נפרצה אמר ליה אביי לא תימא[ג] מר אימר אלא ודאי מבעוד יום נפרצה דהא מר הוא דאמר [ד]בעי[ד] מיניה מרב הונא ובעי מיניה מרב יהודה עירב דרך הפתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם החלון מהו ואמר לי שבת כיון שהותרה הותרה אתמר כותל שבין שתי חצירות שנפל רב אמר אין מטלטלין בו אלא בד"א ושמואל אמר

זה

רש"י

גידוד חמשה. אבל שקרקעיתה גבוה[ה] חמשה טפחים והוסיפו על אותו גובה מחיצה ה': מודה רב חסדא בתחתונה. דלגבה הויא מחיצה אבל לגבי עליונה לאו מחיצה היא שאינה רואה את פני עשרה למחיצתה ואי הויא כוליה בגידוד שפיר עפי משום דמשתמשא להדיא עד סוף[ו] הגידוד ורואה גובהה יותר על חברתה עשרה ומינכרא מחיצתה: תחתונה תרי תערב. כלומר לעצמה תיערב דיוריה ולא עם עליונה שהרי מחיצה ביניהם אבל עליונה אפילו לעצמה אסורה שהתחתונה אוסרתה שאין כאן מחיצה ולא חד נמי תערב עם תחתונה שהרי אין כאן פתח דלגבי תחתונה הכל סתום: במגופפת. מחיצה עשרה על הגידוד עד עשר אמות אמצעיות שהניחום כעין פתח ולא הניחו שם המחיצה עשרה אלא מחיצה חמשה והגידוד[ז] חמשה הלכך שתיהן מערבות לעצמן ואין זו אוסרת על זו דלגבי תחתונה כולה סתומה היא ולגבי עליונה [מחיצה] ופתחה היא ומיהו כי הדדי לא מצו מערבי משום דלגבי תחתונה הכל סתום: אימא סיפא כו'. ועל כרחך האי פחות מכאן אמחיצה חמשה שבעשר האמות קאי דהא בכל[ח] ההיקף מחיצה עשרה איכא: אי בעי חד תערב. דהא פתח גמור הוא אצל שתיהן: במלואה. שאין ברחבה אלא עשר אמות הלכך אסרה עליונה עלה (ג) ולא מערבה בהדה כדתנן גדולה מותרת וקטנה אסורה: אי הכי תחתונה חד תיערב. עם העליונה: תרי לא תערב. בפני עצמה דעליונה אוסרתה אא"כ עירבה עמה: דיורין הבאין בשבת. כגון כותל שבין שתי חצירות שנפל בשבת דהיינו[ט] דיורייהו השתא כי הדדי: מהו שיאסרו. זה על זה: וקטנה אסורה. [וקס"ד] שנפרצה בשבת: אלא ודאי. על כורחיך הכי תוקמא דהא את אמרת דיורין הבאין בשבת אין אוסרין: דאמרת בעאי מיניה מרב הונא עירב דרך הפתח. שתי חצירות שעירבו יחד על ידי פתח שביניהם: ונסתם. בשבת שנפלה מפולת כנגדו: מהו. לטלטל מזו לזו דרך גובה הכותל וחורין וסדקין מי אמרינן הואיל והותר למקצת שבת הותר לכולה או לא: כותל שבין שתי חצירות. שלא היה פתח ביניהם ולא עירבו בו יחד ונפל: רב אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע. רב לית ליה הואיל והותרה הותרה וכחד חצר לא משוינן ליה דקי"ל חצר שלא עירבה דברי הכל מטלטלין[י] כלים ששבתו באוירא דההיא כולה חדא רשותא היא אבל הכא ב' רשויות האסורות זו עם זו היו ונמצאת כל אחת פרוצה במלואה למקום האסור לה אע"ג דקי"ל[כ] דחצירות רשות אחת הן הכא בשעירבה כל אחת לעצמה עסקינן ורב לטעמיה דאמר[ל] הלכה כר"ש והוא שלא עירבו אבל עירבו שתי רשויות הן:

זה

תוספות

גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין. בפרק שני דגיטין (דף טו:) פי' בקונטרס כגון בית[ל] עמוק חמשה ויש לו מחיצות חמשה אין מצטרפין להיות תוכו רה"י וקשיא לר"ת[י] דהא אמר' בפרק בתרא (דף נט:) דבור וחוליתו מצטרפין ובשמעתא נמי אמר' דמודה רב חסדא בתחתונה הואיל ורואה פני י' אלא יש לפרש גידוד חמשה גבוה חמשה ונפקא מינה בשתי חצירות זו למעלה מזו ולעליונה כדאמר הכא ונ"מ לענין שבת אם יש (ד) (לפרש כשיש[מ]) תל ברה"ר גבוה חמשה ורחב ארבעה ועל גביו עשו מחיצה חמשה שהזורק מרה"ר לתוכו חייב ומתוכו לרה"ר פטור: **וכי** קתני פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים אתחתונה. וא"ת לעיל כדפריך עליונה לא תערב לא חד ולא תרי אמאי לא משני הא דקתני מערבין שנים ואין מערבין אחד אתחתונה וי"ל משום דמשמע ליה מערבין שנים אתרוייהו[ק]:

לא תימא אימר אלא ודאי מבעוד יום נפרצה. קשה דהכא אמר אביי דרבה סבר כשמואל דאמר שבת הואיל והותרה הותרה וא"כ תיקשי דאביי גופיה אמר (שבת דף כב.) כל מילי דמר עביד כחומרי דרב בר מהני תלת דעביד כשמואל מתירין מבגד לבגד כו' ואין לומר דמש"ה לא חשיב (ה) הא דהכא משום דרב הונא ורב יהודה נמי סברי כשמואל דהא בגרירא איכא דסברי כשמואל דהא בפרק המוציא (שבת פא.) משמע דסבר רבי יוחנן כסתם משנה דנזיר חופף ומפספס ומיהו י"ל דהכי פריך בהמוציא ומי מצי ר' יוחנן למימר דבר שאין מתכוין אסור דלא כסתם משנה דנזיר אפילו איכא סתמא אחרינא[ס] כדאשכחן בבילה (דף כג:) מאי אולמיה האי סתמא מהאי ואין לרבי יוחנן נמי לפסוק כשום אחת בלא ראייה אי נמי יש לומר הא דעביד כחומרי דרב היינו בעלמא לבד מעירוב ואבל דהלכה כדברי המיקל בהם[ע] או שמא כיון דזימנין הך קולא הויא חומרא כגון דנאסר במקצת שבת דמהאי טעמא נאסר לכל השבת לא חשיב ליה מחומרי דרב דלרב לית ליה הואיל והותרה ולית ליה נמי הואיל ונאסר נאסר: **שבת** כיון שהותרה הותרה. פירשתי בפרק קמא (דף יז. ד"ה עירוב): **אין** מטלטלין בה אלא בארבע. בכלים ששבתו בבית לר"ש: **חייב**[פ] דברי ר"א. בגמ' מוקי לה במקום מחיצה הפרוצה וכגון שבשני ראשיה לא נשאר כלל משתי מחיצות שבצידה שמקום מחיצה זו שנפרצה אינו תוך מחיצות הנשארות ובלישנא קמא מוקי לה כגון שאבדה להם דרך באותו מקום ובררו להם מקום מחיצות להיות שלהן ללכת דרך שם בשביל דרכם שאבדו שם ור"א לטעמיה דאית ליה מה שבררו ברור ורבנן סברי דאין להם כח לברור הלכך אף על פי שעוברים שם אינו רה"ר כיון שלא נמסר לרבים ואינו של רבים כדאמרינן בפרק שני (דף כב:) גבי שבילי בית גלגול קאמרת ומתוכה דקאמר ר"א לאו דוקא מתוכה אלא משום דנקטי רבנן מתוכה קאמר איהו נמי מתוכה כדקאמר בגמרא והכי קמהדרי ליה רבנן אי אתה מודה שאם הוציא מתוכה לרה"ר[צ] שהוא פטור אבל אסור שאין לרבים כח שם ולכך אינה נעשית רה"ר אפילו נפלו כל המחיצות סביב והוי כרמלית הכא[ק] נמי מקום מחיצה תודה שיהיה כרמלית שאין להם כח בבירתן והא דשבקי רבנן רה"י כדנקט ר"א ונקטי רה"ר משום דר"א דיבר על מקום מחיצה שיהא רה"ר וקאמר שאם הוציא מתוך החצר שהיא רה"י למקום מחיצה חייב אבל רבנן דמיירי במוציא ומכניס לתוכו ממש ואפילו כשנפלו כל מחיצותיה נקטי רה"ר שאלה הנזכר במשנה ולא רצו למינקט שאם הוציא מתוכה משום דלא נזכר במשנתו שהיה חצר אלא אי נמי להכי נקטי רה"ר להוכיח שתוכה חלוק הרבה מרה"ר שאם לא היה חלוק הרבה היה מותר להכניס מרה"ר לתוכה אבל במה שפטור המוציא מרה"י לתוכה אין להוכיח שחלוק הרבה דאפילו אין חלוק אלא מעט מרה"י פטור המוציא מרה"י לתוכה כיון שאינו רה"ר ממש:

ואיבעית

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פט"ז מהלכ' שבת הלכה טו טור ש"ע א"ח סי' שסב סעיף ב וסי' שעב סעיף ו:

רבינו חננאל

רב חסדא גידור ה' טפחים. פי' כמו סלע גבוה ה' טפחים ובנה מחיצה עליה ה' טפחים אין מצטרפין לעשרה דבעינן אי כולו בגידו' אי כולו במחיצה. **מיתיבי ב' חצרות זו למעלה מזו כו'** הנה גידור ה' ומחיצה ה' מצטרפו. ופריק רבה מודה רב חסדא בתחתונ' הואיל ורואה פני עשרה כלומר הואיל ויש למעל' ממנה עשרה טפחים. **ואקשינן אי הכי תחתונה תיערב לעצמה** דהא סלקו ממנה מחיצות אבל העליונה לא תיערב אפילו לעצמה דהא לית ליה מחיצתא והנה התחתונה אוסרת עליה. וזהו פי' לא תיערב לא אחד ולא שנים כלומר לא תיערב לא לעצמה ולא עם התחתונ'. **ופריק רבא בר עולא** כגון שהיתה העליונה מגופפת פי' סתומה והולכת עד עשר אמות לפיכך העליונה מערבה לעצמה והתחתונה לעצמה. אי הכי שהעליונה מגופפת עד עשר אמות אימא סיפא פחות מיכן מערבין אחד ואין מערבין שנים. אמאי איבעיא העליונה תיערב חד דהא ליכא ביניהן מחיצה עשרה טפחים ואיבעיא תיערב שנים כלומר תערב לעצמה דהא מגופפת עשרה. **ודחי רבה כגון שנפרצה תחתונה במלואה לעליונה.** אי הכי תחתונה תיערב עם העליונה דהא אית לה מחיצתא. והנה רואה פני עשרה ונעשית עכשיו העליונה והתחתונה כאחד. אבל עליונה לא חד תערב ולא תרי תיערב דהא נפרצה עליה התחתונה א) חד נמי לא תיערב דהא לה מחיצה ופריק אין הכי נמי כו' ואסיקנא הלכתא גידור ה' ומחיצתא ה' מצטרפין. **בעי רב הושעיא דיורין שבאו בשבת מהו שיאסרו.** ופשטנא מהא דתנן חצר גדול כו' ואוקימנא בשנפרצה מבעו"י. אבל נפרצה בשבת מותרת אפילו הקטנה. דאיבעיא לן עירוב דרך חלון ונסתם החלון מהו לטלטל מזה לזה דרך פתח וכיוצא בו וכן מי שעירב מחצר לחצר דרך הפתח ונסתם הפתח בשבת מה לטלטל מחצר זו לחצר זו דרך חלון אחר שנסתם הפתח ואיפשטא שבת שהותרה למקצתה הותרה כולה ש"מ דיורין הבאין בשבת אין אוסרין ולא מתירין. **איתמר כותל שבין שתי חצרות שנפל** רב אמר אין מטלטלין באותה חצר אלא בד' אמות כו'. והא דרב לא אתמר בפירוש אלא מכללא דרב ושמואל הוו יתבי בחצר נפל גודא דביני ביני אמר שמואל אייתו גלימא נגידו ביה משום צניעותא דשרי לטלטולי בכולה עד מקום גודא אהדרינהו רב לאפיה דלא לימרו הדר ביה רב משמעתיה דהוה אסר ולא אמר להו ולא מידי דאתר דשמואל הוה. ואמר שמואל אי קפיד אבא שקילו הימייניה וקטרו ביה

חשק שלמה על רבינו חננאל א) משמע דלרבינו גרס בעליונה לא תערב לא חד ולא תרי [illegible] לעצמה עם העליונה וצ"ע.

מסורת הש"ס עם הוספות

א) גיטין טו:, ב) [גיטין טו:], ג) [לעיל צב.], ד) [לעיל יז.], ה) [לעיל לא.], ו) ספר הישר (חידושים) סי' קט, ז) לעיל מו ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא (אמר ליה וכו' לא) תא"מ וני"ב ס"א אמר ליה אמר אמימר מידי בגידוד חמשה ובמחיצה חמשה אמר ליה לא[ק]: (ב) שם מהו שיאסרו אמר רב חיננא[ר] ת"ש חצר: (ג) רש"י ד"ה במלואה וכו' עליונה עלה אי לא מערבה: (ד) תוס' ד"ה גידוד וכו' לענין שבת אם יש תל כצ"ל ותיבת "לפרש כשיש" נמחק: (ה) ד"ה לא לימא וכו' לא חשיב להא דהכא[ש] וכו' בפרק המוציא יין משמע וכו' פריך בהמוציא יין ומי:

גליון הש"ס

גמ' גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין. עי' לעיל דף עז ע"א תוס' ד"ה כותל:

ליקוטי רש"י

גידוד חמשה. לענין שבת דבעינן מחיצה גבוהה עשרה או עמוק עשרה לרה"י ואם היה חריץ עמוק חמשה והקיפו מחיצה חמשה. **אין מצטרפין.** להיות כתוכו רה"י [גיטין טו: ועי' תוס' שם וכאן]. **דרש מרימר.** בי מדרשא [סנהדרין קט.]. **אשכחיה.** מצאו [עי' קידושין מז:]. **חצר גדולה שנפרצה וכו'.** חצר קטנה שנפרצה במלואה לגדולה גדולה מותרת ולא אסרי בני קטנה עילויה דלגבי גדולה פתח הוא דיש לה שיור מכאן ומכאן והוו כשתי חצירות ופתח אחד ביניהן דלא אסרן אהדדי ולקמן מוקי לה כשאין קטנה רחבה יותר מעשר דאי יותר מעשר לא הוי פתח גבי גדולה [לעיל ח.]. **הגדולה מותרת.** להוציא כלי הבתים שבה אם עירבה לעצמה ולא אסרי עלה בני קטנה [לעיל צב.]. **והקטנה אסורה.** דלדידה לאו פתח הוא אלא פירצה ונעשית רשותן של בני גדולה שהרי נתערבה עמהן [לעיל ח.]. **עירב דרך הפתח ונסתם הפתח.** אם היו שתי חצרות ופתח ביניהם ועירבו (דרך הפתח ונסתם הפתח או אם היו שתי חנויות ופתח ביניהם דעירבו) על דעת הפתח ועכשיו נסתם בשבת שנפלה כנגדו מפולת. **מהו.** מי שרי לאשתמושי דרך שאר חלונות הפתוחות מאחרעה שאין ראויות לעירוב כדאמרינן בפרק חלון (לקמן דף עו.) [לעיל יז.].

הגהות וציונים

א] בדפוס שאלוניקי (בכל הסוגיא וברש"י) "גידור", וכ"ה בכמה ראשונים. וכ"ה בגיטין בדפו"י, ומהרש"ל שם הגיה גידוד כלפנינו: ב] [צ"ל רבא] (גליון), וכ"ה בדפו"י, ונשמטו בד' פפד"מ: ג] בדפוס ויניציאה רפ"ח (בגמרא ובתוס') "לא לימא מר", וכמו בר"ף: ד] בדפוס ויניציאה רפ"ח "בעאי מיניה מרב הונא ובעאי מיניה מרב יהודה", וכמו בר"ף: ה] גובה מחברתה חמשה (ראשונים): ו] בדפוס ויניציאה רפ"ח "והגידוד התחתונה חמשה": ז] בדפוס שאלוניקי "סוף שפת הגידוד": ח] בדפוס שאלוניקי "בכל שאר היקף": ט] בדפוס ויניציאה רפ"ח "מטלטלין בתוכה כלים": י] דפוס שאלוניקי דהוו להו: כ] יש להוסיף כר' שמעון (דפו"ר): ל] [התם איתא חריך] (גליון דפוס וילנא). בתוס' הרא"ש בור: מ] רש"ל מ"ו (גליון), ולא מחק אלא תיבת "לפרש", דתיבת "כשיש" נוספה בדפוסים מאוחרים: נ] עי' מהרש"ל בשם תוס' שנ"ץ: ס] בדפוס ויניציאה רפ"ח "אפי' איכא סתמי אחריני כר' יהודה": ע] שייך לדף צד ע"א במתניתין (גליון): פ] כו' דפוס ויניציאה רפ"ח: צ] צ"ל הכי (בארות המים): ק] וכ"ה בדפוס ויניציאה רפ"ח שהיה לפני מהרש"ל, והמהרש"ל הגיה כלפנינו: ר] בכתבי יד הגמרא והרי"ף חנינא, וכ"ה בא"ז ח"ב סי' קכא. בדפוס שאלוניקי חנינה, ועי' דק"ס [illegible]: ש] הנוסח שלפנינו בתוס' מוגה ע"פ מהרש"ל, והנוסח בדפו"ר "לא חשיב דהא משום".

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ג מהלכות עירובין הלכה כה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שעד סעיף ב:
כא ב טור ש"ע שם וסי' שפא סעיף ג:

זה מטלטל עד עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה והא דרב לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר דרב ושמואל הוו יתבי בההוא חצר נפל גודא דביני ביני אמר להו שמואל שקולו גלימא נגידו בה אהדרינהו רב לאפיה אמר להו שמואל אי קפיד אבא שקולו (הימניה) וקטרו בה ולשמואל למה לי הא הא אמר זה מטלטל עד עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה שמואל עבד לצניעותא בעלמא ורב אי סבירא ליה דאסיר לימא ליה אתריה דשמואל הוה אי הכי מאי טעמא אהדרינהו לאפיה דלא נימרו כשמואל סבירא ליה (והדר ביה משמעתיה):

מתני' חצר שנפרצה לרשות הרבים המכניס מתוכה לרה"י או מרה"י לתוכה חייב דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה פטור מפני שהיא ככרמלית: **גמ'** ורבי אליעזר משום דנפרצה לרשות הרבים הויא לה רשות הרבים אין רבי אליעזר לטעמיה דתניא רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו בררו איני והאמר רב גידל אמר רב והוא שאבדה להן דרך באותו שדה וכי תימא הכא נמי כגון שאבדה להן דרך באותה חצר והאמר רבי חנינא עד מקום מחיצה מחלוקת אימא על מקום מחיצה מחלוקת ואיבעית אימא בצידי רשות הרבים קמיפלגי דרבי אליעזר סבר צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו ורבנן סברי צידי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו וליפלוג בצידי רשות הרבים (א) בעלמא אי איפליגו בצידי רשות הרבים בעלמא הוה אמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר הני מילי היכא דאיכא חיפופי אבל היכא דליכא חיפופי אימא מודו ליה קא משמע לן והא מתוכה קאמר איידי דאמור רבנן מתוכה אמר איהו נמי מתוכה ורבנן אמר רבי אליעזר צידי רשות הרבים ומהדרו ליה אינהו מתוכה הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר מי לא קא מודית לן היכא דטילטל מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכה דפטור מפני שהיא כרמלית צידי נמי לא שנא ורבי אליעזר התם לא קא דרסי לה רבים הכא קא דרסי לה רבים:

מתני' חצר שנפרצה לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחייו מותרים באותו שבת ואסורים לעתיד לבא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין לעתיד לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותו שבת: **גמ'** במאי עסקינן אילימא בעשר מאי שנא מרוח אחת דאמר' פיתחא הוא משתי רוחות נמי פיתחא הוא אלא ביתר מעשר א"ה אפילו מרוח אחת נמי אמר רב לעולם בעשר

רש"י

זה מטלטל עד עיקר מחיצה. כלמעיקרא דאמרינן הואיל והותרה הותרה ובכלי הבית קאמר שמואל דאי בשבתו בחצר אפילו מחצר לחצר נמי דהא שמואל הוא דאמר (ט) הלכה כר"ש ואפי' עירבה כל אחת לעצמה ולא גזר משום מאני דבתים ואע"ג דהשתא הוו להו חצר אחת כשנפל לא אסרי להו בתים דהא שרי לאפוקי מבתים לחצר הואיל והותר למקצת שבת: שקולו גלימא נגידו. קחו טלית ופרסו אותה שם להיות מחיצה: אהדרינהו רב לאפיה. דקסבר אסור לטלטל הסדין שבתוכה: שקולו המייניה וקטרו בה. קחו אבנטו וקשרו בו את הטלית למחיצה: **מתני'** חצר שנפרצה לרה"ר. במלואה או יותר מעשר: חייב. דרה"ר הוא ובגמרא קא בעי לה: פטור. אבל מותר לכתחלה לא אפי' תוך ארבע אמות דלאו רה"ר היא אלא כרמלית היא והוא הדין נמי מתוכה לרה"י: **גמ'** שבררו דרך לעצמן. בשדה אחת: מה שבררו בררו. ואינו רשאי לגודרה אלמא קנו לה: שאבדה להן דרך באותו שדה. שהיה להן דרך בו ואינו יודע אי בצפונו אי בדרומו ובררו להן אחת מן הרוחות: וכי תימא הכא נמי כשאבדה להן הדרך באותה חצר. שאין מקום המחיצה ניכר ובני רה"ר מרחיבין רה"ר לתוכה במקצת ואומרין שעד כאן היה רשותן וכי אמר ר"א רה"ר היא באותו מקום מחיצה קאמר שאלו עוררין עליו: והאמר רבי חנינא עד מקום מחיצות מחלוקת. דמשמע כל החצר כולה עד מקום המחיצה היו חכמים עושין אותה כרמלית אבל במקום מחיצה מודו מכלל דר"א משוי ליה לכוליה (ב) רה"ר: ואיבעית אימא. לעולם בשמקום מחיצות ניכר ואפילו הכי משוי ליה ר"א למקום מחיצה רה"ר דקא סבר צידי רה"ר כרה"ר דמו: הני מילי היכא דאיכא חיפופי. סתם צידי רה"ר איכא חיפופי נועצין יתידות ואבנים גדולות סמוך לכותל שלא יזיקוהו קרונות וההוא אויר שביניהם לכותל קרי צידי רשות הרבים ובההוא הוה אמינא הוא דפליגי רבנן ואמרו לאו רשות הרבים הוא ואסור לטלטל מתוכו לרשות הרבים משום דאיכא הפסק ולא עיילי בה רבים להדיא אבל הכא אימא מודו ליה: והא מתוכה. לרשות היחיד קאמר ר"א חייב אלמא כולה חצר רה"ר משוי ליה: איידי דאמרי רבנן מתוכה כו'. ואנן פרכינן לרבנן אמאי נקטי מתוכה הא רבי אליעזר בתוכה מודה דכרמלית היא למקום מחיצה הוא דקא משוי רה"ר: **מתני'** חצר שנפרצה. בשבת לרשות הרבים: מותרין לאותה שבת. הואיל והותר למקצתה: שניטלה קורתו או (לחייו) גרסינן: לעתיד לבא. לשבת הבאה: אם מותרין כו'. בגמרא מפרש דרבי יוסי מחמיר והכי קאמר כשם שאסורין לעתיד לבא כך אסורין היום: גמ' במאי עסקינן. דאצטריך ליה למנקט משתי רוחותיו: אילימא בעשר. ומשום הכי מרוח אחת לא דאמרינן פתחא הוא: משתי רוחותיו (ג) נימא נמי פתחא הוא. דקא סלקא דעתיה משתי רוחות זו כנגד זו קאמר כגון מזרח ומערב: כגון

תוספות

ואיבעית אימא בצידי רה"ר פליגי. ולא מיירי באבדה להם דרך: **וליפלגו** בצידי רה"ר דעלמא. ואם תאמר דילמא דוקא הכא פליגי משום דמקום מחיצה שלו ואור"י דסתם צידי רשות הרבים הם שלו שרגיל אדם להיות כונס תוך שלו ובונה: **אבל** היכא דליכא חיפופי מודו ליה קא משמע לן. משמע דר"א איירי בדאיכא חיפופי והקשה ריב"א דבפרק קמא דשבת (דף ו.) אמרינן מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא אימר דשמעת ליה לר"א היכא דליכא חיפופי היכא דאיכא חיפופי מי שמעת ליה וי"ל דסוגיא דהכא כרב פפא דהתם:

מאי שנא מרוח אחת דאמר' פתחא הוא. ואם תאמר מרוח אחת אע"ג דפרוץ מרובה אמרינן בפ"ק (דף י:) דניתרת בפס ד' או בשני משהויין לכאן ולכאן אבל בשתי רוחות לא משתרי בהכי דג' מחיצות דאורייתא [כמו סתם מבוי דהוי בלחי וקורה] וי"ל דהכא פריך לר' יהודה דאית ליה לקמן (נה.) שתי מחיצות דאורייתא ועוד אור"י דסתם חצר אין לה אלא ג' מחיצות וברביעית פס ד' או ב' משהויין ואיירי (ד) שנפרצו ב' רוחות מאותן ג' מחיצות ואף על גב דהשתא כשנפרצה הוי מפולש ואמרינן בפ"ק (דף יא.) דבעי לכל הפחות צורת הפתח היינו דוקא כשנפרצה לרה"ר או לבקעה אבל הכא איירי כשנפרצה למבוי או לחצר אחרת דהא לא קתני שנפרצה לרה"ר:

מאי שנא מרוח אחת דאמרי' פי תקרה כו'. השתא לא קאמר פתחא הוא דאפילו נפרץ במילואו או ביתר מעשר רוצה להתיר בבית מטעם פי תקרה:

בשתי רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם. רש"י מפרש דרב ושמואל דפליגי בפי תקרה היינו דווקא באכסדרה בבקעה שאין לה כלל מחיצות אבל ביש לה אפי' מחיצה אחת מודה שמואל דבשלש מחיצות אמרינן פי תקרה יורד וסותם ואתי שפיר הא דנקט אכסדרה בבקעה לפי שבבקעה דווקא פליגי שאין שם מחיצה וגרס בתר הכי כי לית ליה בד' אבל בג' אית ליה ולפי זה פירוש כל הסוגיא ואין נראה דאפילו לרב בשתי מחיצות זו כנגד זו לא אמר' פי תקרה יורד וסותם דהוי מפולש כדאמר' בפרק קמא דסוכה (דף יח:) לכך נראה לר"י דסתם אכסדרה יש לה ג' מחיצות כדאמר' בלא יחפור (ב"ב דף כה:) העולם לאכסדרה הוא דומה דרוח צפונית אינה מסובבת ולית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם אלא אם כן יש שם ארבע מחיצות ומיהו לרב אפי' פרוץ משתי רוחות

רבינו חננאל

האי גלימא: **מתני' חצר שנפרצה לרה"ר המכניס לתוכה לרה"ר כו'. ואקשינן** וכי [ס"ל] לר' אליעזר משום דנפרצה לרה"ר היא לה רה"ר. **ופרקינן אין ר' אליעזר לטעמיה** דכיון שעוברין ושבין רבים בתוכה הויא כרה"ר. דתניא ר' יהודה אמר משום ר' אליעזר רבים שבירדו דרך לעצמן מה שבירדו בירדו. ואוקמה כשאבדה להן דרך באותה חצר. ועל מקום מחיצה מחלוקת. **איבעית אימא בצידי רה"ר פליגי** ר' אליעזר סבר צידי רה"ר כרה"ר דמו. והאי חצר כיון שנפרצה לרה"ר ורבים דרסו לה כצידי רה"ר הוא ורבנן אמרי (לה) [לאו כרה"ה דמי] ואמאי לא פליגי בצידי רשות דעלמא. (לא) [דלא] תימא כי פליגי רבנן עליה דר' אליעזר דאמרי ליה לאו כרשות [הרבים] דמי אלא היכא דאיכא גיפופי פי' גיפופי שנראין כפסין וככתלים קטנים שעושין שלא (יתחברו) [יתחככו] בכתלים. אבל היכא דליכא גיפופי לא קא משמע לן חצר זו שנפרצה דלית ליה גיפופי. **ואקשינן והא מתוכה** לרה"ר קתני מכלל דאית ליה גיפופי דאי לית ליה גיפופי מאין לה תוך. ופרקינן לעולם לית ליה גיפופי ולית ליה תוך ואיידי דאמור רבנן מתוכה א' נמי מתוכה. **ואקשינן והיכי מהדרי ליה רבנן מתוכה** והוא לא אמר מתוכה. ופרקינן הכי קאמרו ליה רבנן מי לא מודי דהיכא דטילטל מתוכה לרה"ר דפטור מפני שהיא ככרמלית צידי רה"ר לא שנא. ור' אליעזר התם בחצר א) דדרסי לה רבים הכא בצידי רה"ר דאית ליה גיפופי לא דרסי לה רבים: **מתני' חצר שנפרצה מב' רוחותיה וכן בית כו'.** ואוקמה רב שנפרצה מב' רוחותיה בי' אמות בקרן זוית ומפני

חשק שלמה על ר"ח

א) לשון רבינו תמוה לכאורה וי"ל דל"ל התם בחצר לא דרסי לה רבים הכא בצידי ר"ה אע"ג דלית ליה גיפופי מ"מ דרסי לה רבים.

[א] וכגון שנפרצה בקרן זוית [א] דפיתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי: וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו: מאי שנא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי לימא פי תקרה יורד וסותם אמרי דבי רב משמיה דרב [ב] כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון דליכא למימר פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אפילו ביתר מעשר אי הכי מרוח אחת נמי משום בית ובית גופיה תקשי מאי שנא מרוח אחת דאמרי׳ פי תקרה יורד וסותם מב׳ רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם ותו מי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם והא אתמר [ג] אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד׳ אמות הא לא קשיא כי לית ליה בד׳ אבל בשלש אית ליה מ״מ קשיא כדאמרי בי רב משמיה דרב כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון הכא נמי כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו בארבע[ה] שמואל לא אמר כרב אלכסון לא קתני ורב לא אמר כשמואל אם כן הויא ליה אכסדרה ורב לטעמיה דאמר אכסדרה מותר לטלטל בכולה [ו] דאיתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות רב אמר מותר לטלטל בכולה אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם בעשר כולי עלמא לא פליגי כי פליגי ביתר מעשר ואיכא דאמרי ביתר כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בעשר והא [ז] דאמר רב יהודה

קורה

כגון שנפרצה. בה פרצה אחת שתופסת בשתי רוחותיה דהיינו בקרן זוית: דפיתחא בקרן זוית לא עבדי. דלאו אורחיה הוא: משתי רוחות נמי וכו׳. אכתי סלקא דעתיה שתי רוחות ממש: אמרי בי רב. הא נמי בקרן זוית אע״ג [ג] דבעשר אוקימנא לא אמרינן פתחא הוא דפתחא בקרן זוית לא עבדי ומשום פי תקרה נמי לא כגון שקירויו באלכסון בשפוע כגון גגין שלנו דליכא פה דהיינו כעין ארזילא דאמרינן בעושין פסין (לעיל דף כה:): ושמואל אמר מתניתין אפילו ביתר מעשר. ולא מיתנא ליה אלא בשתי רוחות כדמפרש ואזיל ואחצר קא מהדר שמואל: משום בית. דלא אפשר [ד] ברוח אחת משום פי תקרה יורד וסותם: ותו מי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם. דמוקמינן [ד] לה מתני׳ ביותר מעשר וקאמר דבית לא מתסר והאמר שמואל בריש פרקין באכסדרה בבקעה דאין מטלטלין בה אלא בארבע אמות: כי לית ליה בארבע. במקום שצריך לעשות ארבע מחיצות בסתימת פי תקרה יורד וסותם כגון אכסדרה: אבל בשלש. דאי [ה] היתה בה מחיצה כהלכתה ופי תקרה לשלש מחיצות מכשיר: מ״מ קשיא. שתי רוחות אמאי לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל לא מצי מוקי בקירוי אלכסון דא״כ ברוח אחת נמי תתסר הואיל ליותר מעשר: כדאמרי בי רב. דהאי שתי רוחות קרן זוית קאמר: (א) וקירויו. נמי אף ע״ג דלא איירי ביה מתניתין מבעי ליה לאוקומי שאינו כשאר תקרות אלא משופע לדידי נמי האי שתי רוחות הדא קרן זוית הוא וכגון שנפרץ זה הכותל מן הקירוי על פני כל הפרצה סמוך לה במזרח ובצפון חמש אמות לכאן ברוחב ד׳ (ג) אמות וחמש אמות ועוד לכאן ברוחב ארבע׳ נמצאו כאן ארבע פיות שצריך לסתום פי תקרה בחמש אמות למזרח וחמש ועוד לצפון הרי שתי סתימות ועכשיו נמצאו סתימות הללו נמשכות לפנים בחלל הבית מרוחקות ממקום המחיצה ד׳ לכאן וד׳ לכאן וצריך לסתום פי תקרה ארבע׳ בשפת מקלוע פרצת הקירוי המזרחי בדרומה משפת המזרחי ולכותל וכן ארבע׳ בשפת מקלוע פרצת הצפונית. לשון אחר שנפרץ בקרן זוית וקירויו (ג) נפרץ בארבע׳ ברוחב לפנים למזרח וכן לצפון ואורך פרצת

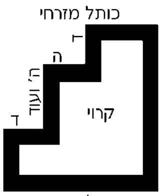

הקירוי חמש אמות לכאן וחמש אמות ועוד לכאן כמדת פרצת הכותל שיש כאן ארבע פיות תקרה אחת למזרח חמש אמות ארכה ואחת אורך ארבע׳ סמוך לה בדרום ועוד אחת לנגד פרצת כותל הצפוני חמש אמות ארכה ואחת סמוך לה ארכה (ארבע׳ [י]) במקלוע מזרחית [ו] ובארבע לית לשמואל פי תקרה יורד וסותם: ה״ג שמואל לא אמר כרב אלכסון לא קתני. להכי לא אוקמא שמואל בעשר ובקירוי שלם כרב דבית קתני סתמא וכל הבתים קירוין תלקין ולא באלכסון הלכך נהי נמי דפתחא לא הוי בקרן זוית נסתמה פי תקרה בשתי רוחות אבל פרצת הקירוי איכא למימר [ס] דקתני בית שנפרץ בית וקירויו עמו קאמר ובשתי רוחות כגון קרן זוית אצטריכא ליה דאי ברוח אחת אפילו נפחת הקירוי בד׳ רוחב כנגד כל הפרצה דהיינו אורך יותר מעשר אין כאן אלא שלש פי תקרה אחת ארוך ושנים קצרים ובשלש אית ליה יורד וסותם: ורב לא אמר כשמואל. דא״כ דנפרץ הקירוי עמהן ויש כאן ארבע פיות אפילו הכי איכא למימר בכולהו יורד וסותם דהכי סבירא ליה באכסדרה בבקעה: בעשר כולי עלמא לא פליגי. דבלאו סתימת פי תקרה נמי פתחים הם: [ט] קורה ארבעה מתיר בחורבה. חורבה הפרוצה ברשות [י] הרבים ונאסרה בטלטול ויש בה קורה ראשיה נתונים על שני יתידות מותר לטלטל תחתיה דארבע פיותיה יורדין וסותמין ב׳ בגלה וב׳ בראשיה:

שיש

רוחות אית ליה פי תקרה ובלבד שלא יהא מפולש ומשום הכי נקט בבקעה דבחצר סתם אכסדרה יש לה ג׳ מחיצות דסתמא מושכת בכל החצר באורך או ברוחב אלא שהיא עד אמצע החצר ופרוצה לפנים במילואו להכי נקט בקעה דאפילו אין לה אלא שתי מחיצות ופרוצה משני לצדדין אית ליה לרב פי תקרה ובסמוך גרס כי לית ליה בשלש אבל בארבע אית ליה וכן גרסי רבינו חננאל ורבינו תם [ה] והכי פי׳ בשלש שיש שלש מחיצות והרביעית פרוצה במלואה אבל בארבע שיש ברביעית לחי או פס דאיכא שם מחיצה אע״פ שפרוץ מרובה או שפרוצה יתר מעשר אמרי׳ פי תקרה ופריך מ״מ קשיא דנימא פי תקרה אפי׳ בשתי רוחות כיון דאין פרוצים במילואן ויש בכל רוח שם מחיצה דבין לרב ובין לשמואל אין חילוק בין מרוח אחת לשתים ואי נפרץ במילואו אפילו מרוח אחת לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם ומשני שנפרץ בקרן זוית וקירויו בארבע שנפרץ ונפל גם מן הקירוי עד שמופלג מן הכותל ארבע מכל רוח ורוח דאף ע״פ דיש כאן ד׳ מחיצות שלא נפרץ במילואו לא חשיבי הנך מחיצות לסייע לקירויו ולימא פי תקרה כיון דמופלג מהן ארבע וה״ה דאפילו ברוח אחת בכי האי גוונא לא אמרי׳ יורד וסותם ולא נקט קרן זוית אלא משום דאורחא דמילתא דכשנפרץ שם רגיל להיות נופל מן הקירוי עמו אי נמי דוקא בקרן זוית משום דאיכא תרתי לריעותא דטעמא דפי תקרה משום דדמי לפתח כדמפליג בסמוך בין עשר ליתר מעשר ובקרן זוית לא דמי לפתח משום דפתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי וא״ת מאי פריך משתי רוחות נמי נימא פי תקרה נוקי שתי רוחות דמתניתין שנפרץ זה כנגד זה דהוי מפולש ולא אמרינן פי תקרה וי״ל דניחא ליה לאוקומא בכל ענין ועוד דומיא דחצר דלא הוי מפולש דהא וכן בית קתני:

וקירויו באלכסון. פי׳ בקונטרס בשיפוע כעין גגין שלנו דליכא פה היינו כי ארזילא כדאמרי׳ בעושין פסין (לעיל כה:) ותימה דהוה ליה למינקט כי ארזילא כדנקט התם ואור״י דמיירי שנפרץ הקירוי באלכסון עם המחיצות בקרן זוית* וכי האי גוונא לא אמרינן פי תקרה:

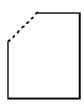

ושמואל אמר אפי׳ ביתר מעשר. ואיירי בין בעשר בין ביתר מעשר ונקט שתי רוחות משום בית דמרוח אחת מהני פי תקרה אפילו ביתר מעשר כיון דאיכא שם ארבע מחיצות ולא מצי למימר דנקט שתי רוחות משום דאיירי נמי בעשר דלא הוה ליה משום הכי למינקט שתי רוחות כי אם נפרצה סתם דהוי מרוח אחת והוי משמע כסתם פרצה שהיא יתר מי׳ ולא רצה רב להעמיד אף ביתר מעשר ומשום בית כמו שמואל דקסבר רב דאי הוה מיירי ביתר מעשר לא לתני שתי רוחות כלל אלא הוה ליה למיתני דווקא ביתר מעשר מרוח אחת ולא הוה ליה למנקט שתי רוחות משום בית אי נמי סבר רב דביתר מי׳ לא יתיר רבי יהודה אף לאותה שבת כמו שמיקל בעשר בקרן זוית אע״פ שזו וזו נחשבת לו כפרצה ולא פתח:

וקירויו בארבע. רש״י פירש שנפרץ הכותל חמש מכאן וחמש לכאן ולא דק דאם כן לא הויא פרצה יתר מעשר אלא אלכסון של חמש על חמש דהיינו שבע אמות ולא חש לדקדק בזה:

שמואל לא אמר כרב דלא קתני אלכסון. אע״ג דלא קתני נמי שנפרץ הקירוי ברחב ארבע מ״מ חשיב כמאן דתני ליה בהדיא כיון דקתני שנפרצה משתי רוחות שאז רגיל הקירוי ליפול אבל אין דרכו ליפרץ באלכסון:

רב לא אמר כשמואל דא״כ הוי ליה אכסדרה. כלומר אפי׳ נפרצה רביעית ושלישית במילואו אמר פי תקרה כמו באכסדרה:

בעשר כולי עלמא לא פליגי. פירש בקונטרס דבלאו סתימת פי תקרה נמי פתחים הם וקשה לפירושו דלאיכא דאמרי דמוקי[פ] פלוגתייהו בעשר ולית ליה לשמואל פי תקרה ולא אמרינן פתחא הוא אלא נראה דמכח פי תקרה חשבינן ליה פתח ללישנא קמא כי[ל] אע״פ שהוא במילואו דפי תקרה הוי מטעם פתח כדפרישית לעיל[ו]:

ושמואל

עין משפט נר מצוה

כב א ב מיי׳ פי״ז מהל׳ שבת הלכה לה סמג עשין א טוש״ע א״ח סי׳ שסא סעיף ג:

ליקוטי רש״י

[נדפס בסוף המסכת]

רבינו חננאל

ומפני מה אין אומרין פתחא הוא ולשתרי משום דפתחא בקרן זוית (שני) [בשנין] כתלים זהו מב׳ רוחותיה ואע״פ שאין שם פילוש אסורה. וכן בית שנפרץ מב׳ רוחותיו ואקשינן מאי שנא מרוח אחת דאמרינן פי תקרה יורד וסותם מב׳ רוחותיו נמי נימא הכי ואמרינן מתניתין כגון שנפרץ בקרן זוית דכל קרן זוית הוה ליה קירויו באלכסון וכי האי גוונא לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר מתניתין בשנפרצה החצר ביתר מעשר ובדין הוא דאפילו מרוח אחת אסורה אלא משום דבעי למיתנא נפרץ בית מב׳ רוחותיה תנא נמי בפריצות חצר מב׳ רוחותיה ואקשינן (וכי) [ובית] גופיה למה ליה למיתנא מב׳ רוחותיו דמרוח א׳ אפילו יתר מי׳ אמרינן פי תקרה יורד וסותם. לפיכך מותיב מב׳ רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם. ועוד לשמואל לית ליה פי תקרה יורד וסותם. דאתמר אכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בד׳ אמות ככרמלית דלא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והויא לה רה״י. ופרקינן לא קשיא כי לית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם היכא דאיכא ג׳ מחיצות והרביעית כולה פתוחה אבל היכא דאיכא ד׳ מחיצות ונפרץ מקצת מאחת מהן כגון מחיצות בית זה ונשארה מן המחיצה הרביעית אית ליה פי תקרה יורד וסותם. מכל מקום קשיא. כלומר אי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם מרוח אחת הוא הדין מב׳ רוחות. ופרקינן כגון שנפרץ האי בית בקרן זוית וקירויו רחוק ממנו ד׳ טפחים דהוא מקום פתוח לדברי הכל. ואפילו לרשב״ג דאית ליה פחות מד׳ כלבוד אבל ד׳ דברי הכל לא ומשום הכי לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. מרוח אחת אמרינן פתח הוא א) מב׳ רוחות הוה ליה בקרן זוית כדאמרן ובג׳ מחיצות לא אמר שמואל פי תקרה יורד וסותם אלא במחיצה רביעית בלבד ואם ב) תאמר פתח הוא פתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי משום הכי תני ב׳ רוחות. שמואל לא תני כרב דלא קתני מתני׳ באלכסון. רב לא אמר כשמואל דאם פרצה זו הויא לה יתר מעשר הויא לה אכסדרה (כפי) [ופי] תקרה יורד וסותם ומותר לטלטל בכולה. והוא הדין לבית ג) אמות. בפרצה י׳ כולי עלמא לא פליגי דפתחא הוא ושרי כי פליגי ביותר מי׳ (היכא דאמרי) [ואיכא דאמרי ביותר מי׳] כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי בי׳ ורב לטעמיה ושמואל לטעמיה אלא הא דאמר רב יהודה

מסורת הש״ס עם הוספות

א) [לעיל ו.], ב) [לעיל כה. וש״נ], ג) לעיל כה. ל:, ד) לעיל פו., ה) [ועי׳ תוס׳ ב״ב יא: ד״ה הכא אפשר], ו) סוד״ה בשתי.

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה כדאמרי הד״א עם ד״ה וקירויו [מ] נמי וכו׳ קרן זוית הוא שנפרץ זה הכותל ועל פני כל הפרצה נפרץ הקירוי סמוך לה במזרח [נ] כנ״ל ותיבת וכגון [ס] ותיבת מן הקירוי [ע] נמחק: (ב) בא״ד ברוחב ארבע [פ] וחמש אמות כנ״ל ותיבת אמות נמחק [צ]: (ג) בא״ד בקרן זוית וקירוי גם הוא [ק] נפרץ בארבע וכו׳ כמדת פרצת הכותל נמצא שיש כאן וכו׳ לית ליה לשמואל:

רב נסים גאון

אלא כדאמרי בי רב משמיה דרב. איתא בסוף פרק ראשון דסנהדרין (דף יז:) אמרי בי [רב] רב הונא:

הגהות וציונים

א] לרש״י ותוס׳ צ״ל בארבעה (רש״ש, וכ״ה בכת״י): ב] צ״ל דאע״ג (מהרש״ל [השלם]): ג] בדפוס שאלוניקי "דלא מיתסר", וכ״ה באו״ז: ד] בדפוס שאלוניקי דמוקי, וכ״ה באו״ז: ה] בדפוס שאלוניקי "אם היתה בה מחיצה אחת כהלכתה", וכ״ה באו״ז: ו] יש לגורסו (רש״ש, דק״ס): ז] כן הוא גירסת מהרש״א, וגי׳ מהרש״ל צפונית (גליון). וגירסת רש״ש מערבית: ח] יש להוסיף דהא (דפוס ויניציאה רפ״ח ודפוס שאלוניקי וכת״י): ט] שייך לדף צה ע״א (גליון): י] לרשות (דפוס שאלוניקי וכת״י): כ] מוקי (דפוס ויניציאה רפ״ח). ובתוס׳ הרא״ש "דמוקי פלוגתיהו בעשר ולית ליה לשמואל פי תקרה אמאי לא אמרי דפתחא הוי": ל] צ״ל בי׳, דהיינו בעשר (דפו״י): מ] כ״ה בדפו״י שהיה לפני הב״ח במקום "וקירויו" שלפנינו: נ] מהרש״ל [השלם] הגיה בדומה לזה "שנפרץ זה הכותל ונפרץ (כנדצ״ל במקום "נפרץ" שבמהרש״ל [השלם]) מן הקרוי על פני כל הפרצה סמוך לה במזרח": ס] גם במהרש״ל [השלם] ליתא, ובמהרש״ל דפוסים חדשים איתיה: ע] ר״ל ש"מן הקירוי" ליתא בדפו״י שהגיה הב״ח (ונוסף ע״פ מהרש״ל בדפוסים חדשים אלא שהשמיטו תיבת "[ו]נפרץ"): פ] צ״ל ארבעה וכ״ה במהרש״ל [השלם] (דלא כבדפוסים חדשים של המהרש״ל), וכן הוא באו״ז. בדפוס שאלוניקי "ברוחב ד׳ טפחים", וכן הגיהו הג״מ יצחק אייזיק חבר, בן אריה, רש״ש. גם הריטב״א הביא בשם מרן שנפרץ הקירוי ברוחב ד׳ טפחים, עי״ש ובשפת אמת. בהמשך הדבור בדפוסים חדשים נדפס שש פעמים "ארבע" במקום "ארבעה" בדפוסים הישנים, ובמהדורתינו תיקננו ע״י הוספת גרש: צ] מהרש״ל: ק] כ״ה בדפוס ויניציאה רפ״ח:

תלמוד בבלי <עוז והדר> - ד עירובין תלמוד בבלי עמוד מס 200 (הודפס ע״י תכנת אוצר החכמה (0